

Alkotmánybíróság
1015 Budapest, Donáti u. 35-45.
1535 Budapest, Pf. 773.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG		
Ügyszám:	IV/267-3/2024	
Érkezett:	2024 APR 23.	
Érkezés módja		
☐ POSTÁN	☒ @	☐ EGYÉB:
Példány:	Melléklet:	Kezelőiroda:
indítvány	1	0

Tárgy: hiánypótlás IV /267-2/2024 ügyszámú alkotmányjogi panasz indítvány

Alulírott **Katona György Ügyvédi Iroda** [redacted] eljáró ügyvéd: dr. Katona György Zoltán ügyvéd) [redacted]

[redacted] „Indítványozó 1.”) és [redacted]

[redacted] „Indítványozó 2.” továbbá az Indítványozó 1 és az Indítványozó 2 együttesen az „Indítványozók”; és bármelyik külön-külön az „Indítványozó”), mint az Indítványozók (korábban becsatolt) meghatalmazással igazolt jogi képviselőjeként ezúton alkotmányjogi panaszt nyújtok be, a korábban megküldött alkotmányjogi panasz kiegészítéseként IV /267-2/2024 ügyszám alatt folyamatban levő ügyben, azzal egységes szerkezetben a Kúria Pfv.II.20.076/2023/11. számú peres eljárást lezáró ítélete (bírói döntés) ellen az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. tv. (Abtv.) 27. §-a alapján. Az Abtv. 52. § (1) bekezdésének megfelelően kérem, hogy a T. Alkotmánybíróság a hivatkozott Kúria által hozott ítélet alaptörvény-ellenességét állapítsa meg és az ítéletet semmisítse meg. Kérjük továbbá ezzel összefüggésben a Fővárosi Ítéletábrla 6.Pf.20.590/2022/6. számú ítéletének megsemmisítését is. Indítványozzuk továbbá a Fővárosi Törvényszék 71.P.20.957/2022/7. számú ítéletének megsemmisítését. (Ezeket mellékelten csatoltuk.)

Fokozottan fenntartjuk, hogy indítványunk mindenben megfelel a törvényi kívánalmaknak és kifejezetten alapjogi érintettségű és alkotmányos összefüggésű. Nem szakjogági kérdéseket taglal, az alapügyekből csak annyit említ, amely információk nélkül érthetetlen és így elbírálnakatlan lenne az alkotmányjogi panasz. A főtktári levélben megfogalmazott aggályokra a szövegbe épített érvekkel reagálunk, általában félkövér betűtípussal szedett szöveggel. Minden alapjog alkotmánybíróági gyakorlatának kifejtésénél utalunk arra, miképpen kapcsolódik az az ügyünkhöz. Kifejezetten kérjük az egyesbíró elé terjesztést.

Az alapjogsértés e fórumok eljárása folyamán keletkezett először, de a Kúria az egységes joggyakorlat biztosítása, valamint a vonatkozó jogszabályok autentikus értelmezése révén, a hatályos jog kímélése jegyében orvosolhatta volna a legmegfelelőbben.

Az Alkotmánybíróságról szóló törvény 52. §-a értelmében kiemeljük, hogy határozott kérelmünk a bírósági döntés megsemmisítésre irányul.

A megtámadott bírói (és az annak alapjául szolgáló hatósági) döntés sérti az Alaptörvény XXIV. cikkében biztosított tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot és a XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. Kiüresíti továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított jogorvoslathoz való jogot. A bíróság érdemben, ténylegesen nem döntött a jogorvoslat tekintetében.

A támadott ítélet anyagi jogi következményeiben súlyosan sérti az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltóságához való jogot, a vállalkozáshoz való alapjogot (Alaptörvény XII. cikk), illetve főképp a tulajdonhoz való jogot, továbbá az ezekből (is) következő szerződési szabadságot. (Alaptörvény XIII.

cikk). Sérti továbbá a Nemzeti Hitvallás gondolati lényegét is, közvetetten az értékkeremtő munka alkotmányos elvét.

Az Alaptörvény 24. cikk 3) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróság a (2) bekezdés d) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az Abtv. 28. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a 27. §-ban meghatározott bírói döntés felülvizsgálatára irányuló eljárásban a 26. § szerinti, jogszabály Alaptörvénnyel való összhangját illető vizsgálatot is lefolytathatja. Az alkotmányjogi panasz két említett kategóriája között tehát van átjárhatóság, amennyiben a T. Alkotmánybíróság elfogadja, hogy alapjogsértés történt, de a bíró a kontinentális jogrendszerünkben nem dönthetett volna másképpen, mert maga az alkalmazott jogszabály az alaptörvény-ellenes.

Az Alkotmánybíróság hatáskörét az Alaptörvény-ellenes bírói ítélet vonatkozásában az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján alkalmazandó Abtv. 27. § a) és b) pontjai alapítják meg, míg az esetleges normakontroll eljárásra vonatkozóan az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének c) pontja alapján alkalmazandó Abtv. 26. § (1) bekezdésének a) és b) pontjai alapítják meg.

Az ügy befogadása kapcsán az alábbiak rögzítendők. Az Abtv. 29. § szakasza a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az egyéb törvényi feltételeknek megfelelő alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel, vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utaljon. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. A két feltétel alternatív jellegű, bármelyiknek a fennállása megalapozza a panasz befogadását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.

Ügyünkben mind az eljárásjogi értelemben alaptörvény-ellenesség, mind annak anyagi jogi joghatása alapjogsértést eredményez. Az ítélet további alkotmányos összefüggése, hogy ellentmond az Alaptörvény 28. cikkében előírt alkotmányos törvényértelmezés követelménynek.

Sérti az emberi méltósághoz való jogból levezetett cselekvési szabadsághoz és önkiteljesítési szabadsághoz való jogot is. Ezen alapjogok egyrészt a jogi személyeket is megilletik, másrészt felperes cég a vállalkozók személyével összeforr, tehát lényegében a cég mögött álló természetes személyek alapjogait is sérti a bírósági ítélet. Az alapjogok nem feltétlenül csak természetes személyeket illetnek meg, egyes jogok sérelmére hivatkozhatnak jogi személyek is [lásd pl. 38/2006. (IX. 20.) AB határozat, ABH 2006, 489, 493.], Cselekvési autonómiával a társadalmi szervezetek és a gazdasági társaságok is rendelkeznek.

Határidő: Az indítványt – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott – 60 napos határidőn belül küldtük meg. A bírói döntés átvételének napja: 2023. november 20., az indítvány benyújtásának napja: 2024. 01. 19.

Érintettség: az eljárásban az indítványozó peres fél volt, abban alperesként vett részt

Az Alaptörvény megsértett rendelkezései: Alaptörvény I-II. cikk, Alaptörvény XII. cikk, Alaptörvény X. cikk, Alaptörvény XIII. cikk, Alaptörvény XXIV. cikk, Alaptörvény XXVIII. cikk

Az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényege, indokolása:

Az Abtv. 29. §-a alapján az alaptörvény-ellenesség a bírói döntést érdemben befolyásolta, mert amennyiben – a jogorvoslathoz való jog értelmében – figyelembe veszik alapjogainkat, akkor az egyértelmű jogszabályi környezet alapján az Indítványozó pernyertes lett volna. Mivel nem így történt,

a bírói döntéssel közvetlen összefüggésben sérül tulajdonhoz való alapjogunk. Sérül a jogi személy cselekvési autonómiája. A korábbi bírói döntés(ek) is sérti(k) a tulajdonhoz való alapjogot, a szerződési szabadsághoz való alkotmányos jogot és a méltóságból következő cselekvési autonómiát. *Ezen oklándolat folyamánaképpen az Indítványozót a megszűnés fenyegeti, ami a jogi személyt is megillető méltósághoz és önazonossághoz való jogát is sérti.* Ez a bírói döntés közvetlen következménye. Az alapjogokat az állammal szembeni biztosítékként felfogó szűkítő álláspont szerint is megállapíthatjuk, hogy az állam hatolna be indokolatlan és védhetetlenül a jogalany (jogi személy) védett szférájába.

Tehát az egész bírósági eljárást vizsgálva az Indítványozó tulajdonhoz való joga és szerződési szabadsága, valamint a méltóságból fakadó önrendelkezési joga, a Kúria szakaszban továbbá a jogorvoslathoz való joga üresedett ki.

Nyilatkozom, hogy az indítvány, valamint az eljárás során az Alkotmánybírósághoz közfeladatot ellátó szervek, illetve személyek által megküldött vélemény, továbbá a szakértői vélemény nyilvánosságra hozatalához *nem járulok hozzá.*

Kérjük továbbá a T. Alkotmánybíróságot, hogy amennyiben úgy ítéli hatékonyabbnak az alapjog megsértésének orvoslását, mondja ki jogkövetkezményként mulasztásban megnyilvánuló Alaptörvény-ellenesség megállapítását, és egy, az Indítványozó számára kedvező *lex specialis* megalkotásának kötelezettségét.

Indítványozzuk, hogy a T. Alkotmánybíróság a megismételtetett eljárás tekintetében fogalmazzon meg alkotmányos követelményeket.

Indokolás

Szeretnénk felhívni a figyelmet, hogy a bíróság súlyosan megsértette a tisztességes eljáráshoz és jogorvoslathoz való jogot, a tulajdonhoz való alapjogot, a vállalkozás szabadságát, a szerződési szabadságot, a jogi személy méltóságát (cselekvési autonómiáját) és durva alaptörvény-ellenességet eredményezett az Indítványozó kárára.

*A tulajdonjogot a polgári jog vonatkozó normái szerint bejegyezték volna az ingatlan-nyilvántartásba, diszfunkcionális közjogi eszközök akadályozták meg a bejegyzést. A műemlékvédelemért felelős hatóság először aggályos módon nem adott hozzájárulást, majd a miniszter megadta a jóváhagyást, viszont a képviselőtestület úgy határozott, hogy eláll a szerződéstől. Amennyiben a bíróság önkényes módon nem értelmezi új szerződésnek a Megállapodást, akkor nem is lett volna szükség az akkor hatályos Ptk. értelmében hatósági jóváhagyásra. Az alapjogok védelmét egyes irányzatok igen kiterjesztően, más felfogások megszorítóan értelmezik, utóbbiak az alapjogok tekintetében pusztán az állam passzivitását várják el, és az alapjogsértést lényegében csak magánszemély és állam között ismerik el. Úgyünkben viszont egyértelműen a tág értelemben vett állam (önkormányzat, hatóság, bíróság) szervei akadályozták meg a polgári jog szabályrendszere szerint máskülönben végbemenő tulajdonszerzést. A felek mellérendeltsége nem érvényesülhetett. **A tulajdonhoz való alapjog tehát azáltal sérült, hogy a tulajdonszerzést visszaélésszerű, közjogi eszközökkel lehetetlenítették el (bírói döntés, állami engedélyezés), ami túlmegy a polgári jog dogmatikáján és tipikus alkotmánybírósági hatáskör.***

Az ítélet felülírja a polgári jog hagyományos kategóriát, ezáltal kilép a civiljog keretei közül, és a jog egésze felől is megközelítve már a felek általános cselekvési szabadságát, ekképp emberi méltóságát sérti.

Alapjogsértő egyrészt maga az eljárás, továbbá okozati összefüggésben ezzel (anyagi jogi értelemben) is alapjogsértés áldozata az Indítványozó. Emellett közvetetten még az is alaptörvény-elleneséget eredményez, hogy mások alapjogai is sérülnek.

A cég munkavállalóinak munkához való joga is sérül, mert a pervesztesség a gazdasági társaság megszűnését vonja maga után, ennek folytán pedig elvesztik állásukat.

A bíróság szerint a megállapodás új szerződésnek minősítése nem sérti a szerződési szabadsághoz való alkotmányos jogot. Álláspontunk szerint viszont rendkívüli mértékben sérti, mert ez nem csupán egy elnevezés, hanem annak kifejezése is, hogy a felek ragaszkodnak a régi jogviszonyhoz. Ellenkező értelmezés - indokolatlanul - teljesen más jogi környezetbe helyezi a jogviszonyt és a feleket. Az új szerződésnek minősítéssel már automatikusan eldőlt az ügy érdeme is. A felek valószínűleg meg sem kötötték volna a Megállapodást, ha tudják, hogy azt a bíróság új szerződésnek minősíti.

A felek, amennyiben kifejezetten új szerződést akartak volna kötni, nyilván rendelkeztek volna a régi szerződés felbontásáról. A Kúria erre az évrre nem reagált, pusztán annyit ír teljesen életszerűtlenül - indokolás nélkül -, hogy miért rendelkeztek volna.

A felek - legalábbis az indítványozó - életviszonyaikat együttműködésük elejétől a régi Ptk. mint rájuk irányadó jogszabály és az Alaptörvény szerint alakították, annak jegyében formálták üzleti tervüket és cselekvéseiket, ennek külső személy (főleg állami szerv) általi megsértése (amellett, hogy az önrendelkezési jog megsértése) egyben a jogbiztonság sérelme is. *A bírói döntés minden összetevőjében aggályos, sérti a jogbiztonságot, a hatalommegosztást (ld. később) és ennek eredményeképpen közvetlenül alapjogsértést eredményez. Közvetlen alkotmányos összefüggés tehát a bírói döntés és az alapjogsérelem között, hogy az Alaptörvény 28. cikk értelmében a bíróságoknak eleve figyelembe kellett volna venniük az Alaptörvényt. (28. cikk, jogbiztonság)*

A bíróság(ok) jelentős részben a Megállapodás új szerződésnek minősítésére alapozták ítéletüket.

A Kúria szerint pedig a felülvizsgálati kérelemben a jognyilatkozatok téves értelmezésére kellett volna hivatkozni. Nem az egyes jognyilatkozatok értelmezése volt kérdéses, hanem az egész jogviszony megítélése. **Ráadásul az Alaptörvény 28. cikke értelmében a bíróságoknak eleve, hivatkozás nélkül is figyelembe kellett volna venniük a jogértelmezési klauzulát.** (T.i. hogy figyelembe kell venni az interpretációnál alkotmányosság és az alapjogok szempontjait, valamint a jogszabály célját.) A Kúria így el sem bírálta érdemben a felülvizsgálati kérelmet, kiürésítve ezzel a jogorvoslathoz való jogot. A bíróság a felek akarátát felülíró minősítésével a felek önrendelkezési jogát is megsérti. Lényegében a szerződésmódosítás (szerződési szabadság alkotmányos jogából eredő) alanyi jogát vonja el a bíróság.

Az alábbiakban az indítványunkban hivatkozott Alaptörvényben foglalt jogok Alkotmánybíróság által kifejtett tartalmát részletezzük. Kiemelten vagy dőlt betűvel szedjük, ami a jelen ügyre is irányadó összefüggés, és összekapcsolja az alapjogsértéseket a konkrét bírói döntéssel. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseire nem lehet kötelező precedensként hivatkozni, azonban a jogdogmatika, a jogirodalom részeként tovább hathatnak. Ezen felül viszont a testület az Alaptörvény hatályba lépését követően, az új alkotmányos környezet tükrében is fenntartott számos gondolatot a korábbiakból. (Ld. pl. 3009/2012. AB határozat, 3021/2014. AB végzés, 3387/2012. AB végzés.)

A tisztességes eljáráshoz való jog és a jogorvoslathoz való jog

A bíróságok a jogszabályokat bizonyos határok között autonóm módon értelmezhetik, ám a fentiek nem férhetnek bele az értelmezési tartomány alkotmányos kereteibe és már az Alkotmánybíróság általi alapjogvédelmet indokolják. *A tisztességes eljáráshoz való jog több ponton is sérült. Az*

Alkotmánybíróság hangsúlyozta azt is, hogy „értelmezése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő jog azt a minimális tartalmi követelményt állítja a határozatot felülvizsgáló bírói döntés indokolásával szemben, hogy az eljárási törvény rendelkezéseinek megfelelően *a határozat törvényességét érintő lényeges kérdéseit kellő mélységben vizsgálja meg, és ennek indokait döntésében részletesen mutassa be.*” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [38]} *Esetünkben erre nem került sor.*

Az Alkotmánybíróság értelmezésében az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog nemcsak a jogorvoslat létezését, hanem *a tényleges és a hatékony jogorvoslat lehetőségének* a biztosítását követeli meg, így nemcsak abban az esetben állapítható meg az alapjog sérelme, ha a jogorvoslat lehetőségét teljesen kizárták {lásd például 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [61]}, hanem akkor is, ha a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat más okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni, *így például, ha azt a részletszabályok rendelkezései akadályozzák, ezáltal kiüresítik, illetve formálissá teszik a jogorvoslathoz való jogot* {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [31]; 41/1991. (VII. 3.) AB határozat, ABH 1991, 193, 194; 22/1991. (IV. 26.) AB határozat, ABH 1991, 408, 411; 21/1997. (III. 26.) AB határozat, ABH 1997, 103, 105–106}.

A jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony érvényesülése azonban nem csupán a jogalkotóval szemben (a jogszabályok tartalmát illetően) fennálló követelmény, hanem az Alaptörvény 28. cikkéből következően (a jogszabályok értelmezése során) a jogalkalmazó szerveket is kötelezi. Mindez összhangban van az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 13. cikkében garantált hatékony jogorvoslathoz való jognak az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) ítélkezési gyakorlatában kibontott tartalmával is. Az EJEB maga is hangsúlyozta ugyanis, hogy az Egyezmény 13. cikkében biztosított jogorvoslati jog hatékonyságának *mind a jogszabályok, mind azok gyakorlati érvényesülését* illetően is fenn kell állnia, amit az Egyezményben *részes államok hatóságai* nem akadályozhatnak működésük során jogszerűtlenül {Ilhan kontra Törökország [GC] (22277/93.), 2000. június 27., 97. bekezdés; Karácsony és mások kontra Magyarország (42461/13.), 2014. szeptember 16., 96. bekezdés; Szél és mások kontra Magyarország (44357/13.), 2014. szeptember 16., 93. bekezdés} **Közvetlen alkotmányos összefüggés, hogy a fentiek ügyünkben egyértelműen sérültek, mert a Kúria érdemben el sem bírálta kérelmünket.** Arra hivatkozva, hogy a jogértelmezés szabályaira kellett volna hivatkoznunk. Ezt alább cáfoljuk, hozzátéve, hogy az alkotmánykonform jogértelmezésre az Alaptörvény 28. cikke alapján eleve, külön hivatkozás nélkül is figyelmet kellett volna fordítania a bíróságoknak.

A tulajdonhoz való jog

Áttételesen az érintett tulajdonosi alapjogát korlátozza, ha tulajdonával nem rendelkezhet szabadon, önrendelkezési jogát (és így szerződési szabadságát), **továbbá a jogbiztonságot** is sérti, ha akaratával szemben nem ragaszkodhat régi szerződésének módosításához, hanem jogviszonyát új szerződésnek minősítik.

Ügyünkben az egyik fő alkotmányos aggály (és egyben alkotmányos összefüggés), hogy a tulajdonhoz való Alaptörvényben foglalt jogot közjogi eszközökkel üresítették ki. Diszfunkcionálisan összekeveredett az állam (önkormányzat) közjogi és magánjogi pozíciója. Fogalmilag kizárt, hogy két szerződő fél de facto egyenrangú legyen, ha az egyik a magánjogi aspektus mellett közjogi eszközökkel is tud alakítani a jogviszonyon.

A 3029/2018. (II. 6.) AB határozat a következőket mondta ki. Ami az alkotmányjogi panasznak a tulajdoni várománnyal kapcsolatos elemét illeti, az Alaptörvény hatálybalépését követően az Alkotmánybíróság többször is megerősítette, hogy következetes a gyakorlata a tekintetben, hogy az Alaptörvény XIII. cikkében rögzített tulajdonhoz való jog – a már megszerzett tulajdon mellett – *kivételes esetben a tulajdoni várományokat is védi*. {23/2013. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [74]; 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]; 3021/2017. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [62]}

Jelen ügyben (minimum) jogszabályon alapuló várományról volt szó, ugyanis a Polgári Törvénykönyv értelmében a vételárat kifizető (mint egyoldalú aktust teljesítő) személy már más további aktus, további kötelezettség teljesítése nélkül automatikusan tulajdonossá válik.

A 11/2020. (VI. 3.) AB határozat értelmében, az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy a támadott szabály ellentétes-e az Alaptörvényben biztosított *tulajdonhoz való joggal*. „Az Alaptörvény az alapvető jogok és kötelezettségeknek csak a lényeges szabályait alkotja meg, a részletes szabályok meghozatalára az Alaptörvény – az I. cikk (3) bekezdése keretei között – a törvényhozót hatalmazza fel. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése kimondja, hogy mindenkinek joga van a tulajdonhoz. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését eddig több alkotmánybíróági határozat értelmezte. Eszerint „[a] tulajdon jogi fogalmát és tartalmát általában nem közvetlenül az Alaptörvény, hanem a más jogi normák határozzák meg. Az Alaptörvény által védett jogok körét és tartalmát ugyanakkor az Alaptörvény alapján kell megállapítani. Ez az ellentmondás nehézséget jelent a tulajdonként védett jogosítványok meghatározásakor. Az ellentmondás úgy oldható fel, hogy az Alaptörvény tulajdonhoz való alapjogként a jogszabályok által meghatározott tartalommal elismert, konkrét időpontban fennálló konkrét jogosítványokat védi: a törvényhozás a tulajdonhoz való alapvető jog alapján általában köteles tiszteletben tartani azokat a jogosultságokat, amelyek az alkotmányos értelemben vett tulajdonhoz való alapvető jog összetevői.” {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [55]} Esetünkben a tulajdonhoz való jogot be kellett volna jegyezni. (Ehhez arra lett volna szükség, hogy a szerződéses szabadságra vonatkozó normákat valóban az Alaptörvénynek megfelelően értelmezzék, illetőleg közjogi eszközökkel ne akadályozzák a polgári jogi normák alapján máskülönben megvalósuló tulajdonszerzést.) **A tulajdonhoz való alapjog azáltal sérült, hogy a bíróságok ignorálták ezen alkotmányos jog garanciáját jelentő jogszabályokat. Nem egyetlen jogszabályt alkalmaztak ugyanis helytelenül (az valószínűleg rendes bírósági hatáskör lenne), hanem – több vonatkozó jogszabály együttes Alaptörvény-ellenes szubszumálásának eredményeképpen – az egész bírói döntés sérti a hivatkozott alapjogokat.**

A vállalkozás szabadságának sérelme

Az 3121/2014. (IV. 24.) AB határozatban a vállalkozás szabadságával összefüggésben az Alkotmánybíróság az alábbiakra mutat rá. A 3062/2012. (VII. 26.) AB határozatban a Testület már megállapította: „Az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése szerint Magyarország gazdasága *az értékt teremő munkán és a vállalkozás szabadságán* alapszik, valamint a XII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a vállalkozáshoz.

Az Indítványozó már régen prosperáló gazdasági tevékenységet folytatott volna a ■■■ területben és számos munkahelyet teremtett volna, előmozdítva ezzel mások alapjogainak érvényesülését.

A 3088/2019. (IV. 26.) AB határozatban az Alkotmánybíróság az Alaptörvény gazdaságfilozófiai alapjai közül a következőket hangsúlyozza. Az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése megjeleníti, hogy Magyarország gazdasága *az értékt teremő munkán és a vállalkozás szabadságán* alapszik, amelyek közül

utóbbi alapjogi megfogalmazást is nyert az Alaptörvény XII. cikkében, amely szerint mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz.

Az értékteremtő munkának és a vállalkozásnak ugyanakkor több előfeltétele van. Ilyen egyfelől az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való alapjog, valamint az Alaptörvény M) cikkéből levezetett szerződési szabadság {3298/2014. (XI. 11.) AB határozat, Indokolás [29]}, másfelől pedig a gazdasági keretfeltételeket megteremteni hivatott állami cselekvés. **Közvetlen összefüggés a fentiek és ügyünk között, hogy az Indítványozó nem folytathatta vállalkozói tevékenységét a bírói döntés(ek) következtében. Az érintett épület üresen áll. Nem folyhat rajta értékteremtő munka.**

A szerződési szabadság

A szerződési szabadság nagyon szorosan összeforr az emberi méltóságból is levezetett önrendelkezési jogból. Egyes gondolkodók használják az általános cselekvési szabadsághoz való jog elnevezését is. Korábban már felmerült a polgári perben is a szerződési szabadság kérdése, ami egyértelmű alkotmányos összefüggés az alapjog és a bírói döntés között és megalapozza a T. Alkotmánybíróság hatáskörét. A Bíróság szerint nem sérült azáltal a szerződési szabadság, hogy ők – a szerződő felek akaratát felülírva – új szerződésnek minősítették a Megállapodást szerződésmódosítás helyett. Álláspontunk szerint viszont ez jelentős alapjogsértés, mert közvetetten emiatt voltak irányadók az új Ptk. rendelkezései a régi Ptk. helyett, és közvetetten emiatt nem jegyezték be a Földhivatalnál a tulajdonjogot. A Megállapodás megkötésének időpontjában ugyanis az egyik perbeli ingatlan (■■■■■ ■■■■■) a Kövtv. 7. § 15. pontja szerint már műemléknek minősül, ezért a Kövtv. (a 2014. évi CVI. törvény 55.§-ával módosított) 44. § (1) bekezdés a) pontja alapján az átruházásához miniszteri jóváhagyásra volt szükség. A miniszter ezt a jóváhagyást megtagadta, ennek külön törvényben meghatározott speciális jogkövetkezményeként az adásvétel érvénytelen. Az Indítványozó annak tudatában kötötte meg a szerződést (és a módosítást is), hogy a tulajdonjogot megszerzi és annak határozott szándékával, hogy vállalkozói tevékenységét érdemben elkezdheti. Ezek hiányában meg sem kötötte volna a szerződést, így a Megállapodás új szerződésnek való minősítése (a felek akaratának szándékában) a szerződéses szabadság megsértését eredményezi.

Jelen ügyben többször felmerült, hogy a felperes képviselő-testülete módosította a „jogi környezetet”, kiemeljük például, hogy a 2020. október 21-én megtartott ülésén hatályon kívül helyezte a szóban forgó Megállapodást jóváhagyó 200/2019. (V. 29.) számú határozatát. *Tehát egy közjogi jellegű döntéssel írnak felül magánjogi jogviszonyokat, ami merőben eltérő viszonyrendszer, mint két civiljogi jogi személy szerződéses jogviszonya.* Egy magánszemély is meggondolhatja magát gazdasági kérdésekben, de saját érdekviszonyait objektívebben tudja szemlélni, és nem függ a közjogi testület aktuális összetételének politikai alakulásától. (Ettől nem lehet függővé tenni magánfelek szerződéses jogviszonyait.) Ennek elvi jellegű tisztázása szintén alapvető jelentőségű alkotmányossági kérdés, és indokolja a T. Alkotmánybíróság eljárását.

A műemlékvédelemért felelős hatóság (miniszter) és az önkormányzat is az állam része, így az is aggályos, hogy e két közjogi szervezet együttesen akadályozta meg a tulajdonjog bejegyzését. (Annál is inkább, mert a hatósági döntést végül az összes körülmény és az érintettek alapjogai érvényesülése érdekében átgondolták és megadták a hozzájárulást.)

Ahogy azt az Alkotmánybíróság a korábbiakban is meghatározta, „a szerződési szabadság – mint a magánautonómia, akaratszabadság kifejeződése – magában foglalja a szerződéskötési szabadságot, tehát annak a szabadságát, hogy a felek – a jogszabályi keretek között – szabadon eldönthetik, kívánnak-e egyáltalán szerződést kötni, s ha igen, kivel (partnerválasztás szabadsága),

illetve milyen formában (szerződési típuszabadság), illetve milyen tartalommal (diszpozitivitás elve). Emellett a felek szabadsága arra is kiterjed, hogy a szerződés módosításáról vagy a szerződéses kapcsolat megszüntetéséről határozzanak {33/2015. (XII. 3.) AB határozat Indokolás [36]}. Az Alkotmánybíróság ezen gyakorlata közvetlen alkotmányos összefüggés (sőt analógia) az Indítványozó alapjogsérelmével, mert ügyünkben pont a fenti kitételek egyáltalán nem érvényesülhettek. Hangsúlyozzuk tehát, hogy a T. Alkotmánybíróság gyakorlata kifejezetten védelemben részesíti a szerződés módosításához való jogot, ennek értelmét pedig pont ügyünk mutatja meg. Itt nyilván nem a Ptk. megismétléséről van szó, hiszen evidens, hogy a Ptk.-ban benne foglaltatnak a szerződésmódosítás polgári jogi szabályai. Esetünkben azonban az alkotmányos összefüggések jelentik a többletet: a szerződésmódosítási szabadságot az anyagi és eljárásjogi szabályoknak, valamint a bírói döntéseknek garantálniuk kell. Amennyiben a jogalany szerződését kifejezetten módosítani akarja (egyéb jogai és jogos érdekei védelmében), akkor ehhez joga van, ezen jogát (irreleváns) technikai szabályokra hivatkozva nem lehet elvonni.

A szerződésmódosításhoz való jog korlátozása (és a jognyilatkozat új szerződésnek minősítése) jelen esetben tartalmi korlátozást is jelent: utólag annulálja a korábbi szerződésből fakadó (a felek akaratának megfelelő) jogkövetkezményeket.

A piacgazdaság, és így az Alaptörvény M) cikke által védett vállalkozás és verseny szabadsága működésének elengedhetetlen feltétele a szerződési szabadság, amely ennek következtében szintén élvezzi az Alaptörvény védelmét. Ezt támasztják alá a szerződési szabadságnak a Ptk.-ban foglalt garanciális szabályai is. {3192/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [15] – [21]}

A 33/2015. (XII. 3.) AB határozat egyértelműen megállapította a szerződéses szabadsággal összefüggésben, hogy „a szerződési szabadság az Alaptörvény M) cikkéből és a XIII. cikk (1) bekezdéséből következik, nem alapvető jog, azonban önálló alkotmányos jogként élvezzi az Alaptörvény védelmét, és olyan, Alaptörvényben biztosított jognak minősül, amelynek sérelmére az Abtv. szerinti alkotmányjogi panasz alapítható. A korlátozás alkotmányossága azonban nem az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alapján, hanem – figyelemmel a közérdekre is – az észszerűségi tesztet alkalmazva bírálendő el.” {33/2015. (XII. 3.) AB határozat Indokolás [26]}.

A fenti döntés egyértelműen kimondja, hogy a szerződéses szabadságra lehet alkotmányjogi panaszt alapítani, azonban a korlátozás alkotmányossága nem az általános alapjogi teszt szerint bírálendő el.

A szerződési szabadság alkotmányos jogát több összefüggő jogszabály garantálja. (Így a szerződéskötési szabadság mellett a szerződés tartalmának meghatározása.) Ezen normák átfogó jelleggel érvényesítik a kérdéses alapjogokat. Ezen jogszabályok betartása az Alaptörvény jogbiztonsági előírásaiból is következik. A bíróság nem egyik vagy másik törvényi normát sértette meg döntésével, hanem az egész alapjogot.

Lehet, hogy formailag minden Ptk.-beli alanyi joga érvényesült az Indítványozónak (elvileg szerződést köthetett, módosíthatott stb.), de szerződéses szabadsághoz fűződő alkotmányos joga és önrendelkezési joga nem, mert valós akaratának megfelelő cselekvéseit az állami szervek nem engedték érvényesülni.

A bíróság azzal ugyanis, hogy a szerződéskötési szabadságot mellőzi és a felek akaratnyilatkozatát „felettük átnyúlva” új szerződésnek minősíti, azáltal számos olyan közjogi jellegű vonzatot fűz az üggyhez, amely a felek akaratán kívül állva merőben új jogi megítélés alá helyezi az esetet és kizárja a jogérvényesítést. Itt szó sincs tehát arról, hogy csupán egy elnevezés lenne az „új szerződés” a „szerződésmódosítás” helyett. Ennek alátámasztására egyébként a bírósági beadványainkban

erős polgári jogi érveket is felsorakoztatunk, ezek azonban már valóban túlhaladnák az alkotmányjog kereteit, ehelyütt tehát mellőzzük azokat.

Egyéb alkotmányos összefüggések

Arra is felhívjuk a figyelmet, hogy a Kúria a felülvizsgálati ítéletével oly mértékben tért el az irányadó jogszabályoktól, hogy gyakorlatilag a *jogalkalmazó helyett jogalkotó pozícióba* került. A magyar jogtól pedig (az angolszász jogtól eltérően) idegenek a jogalkotó precedensek, csupán jogértelmezési precedensek merülhetnek fel. A Kúria arra hivatkozott, hogy a felülvizsgálati kérelmünk azért nem foghat helyt, mert nem vagy tévesen jelöli meg a felülvizsgálat jogalapját. Álláspontja szerint az értelmezési alapelvre kellett volna alapítani a kérelmet. (A jognyilatkozatot vita esetén úgy kell értelmezni, ahogyan azt a címzettnek a nyilatkozó feltehető akaratára és az eset körülményeire tekintettel a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értenie kellett.) Véleményünk szerint nem értelmezési kérdés az, hogy egy módosítás új szerződés vagy az eredeti jogviszony módosítása. Egy ilyen joghatást nem lehet kikövetkeztetni a szavak általánosan elfogadott jelentéséből. Az ítéletábra sem azt mondta, hogy a szerződés szövegének értelmezése alapján ez egy új szerződés, hanem azt, hogy akkora volt a módosulás, amely mindenféleképpen új jogviszonyt jelent. Tehát gyakorlatilag a Kúria téves, önkényes jogértelmezése akadályozta az alperes a pernyertességét, elvonva tőle a jogorvoslathoz való jogot, mivel érdemben nem is vizsgálták indítványát.

Kúria Joggyakorlat-Elemző Csoport Összefoglaló véleménye szerint (A Kúria nem érdemi határozatai) abban az esetben, ha a felülvizsgálati kérelemben a jogszabálysértés tényére történő szöveges hivatkozás és a megsértett jogszabályhely megjelölése nem állnak összhangban egymással, mivel a jogszabályhely megjelölése téves, ez a körülmény a Pp. 272. § (3) bekezdése értelmében *nem zárja ki a kérelem érdemi elbírálását*; ilyenkor a jogerős ítélet felülvizsgálata során a jogszabálysértés szöveges megjelölését kell alapul venni.¹ Ehhez hozzátesszük, hogy határozott álláspontunk szerint (amely a jogorvoslathoz való jognak és a szerződési szabadságnak egyedül megfelelő értelmezés) a jogszabályhely megjelölése nem volt téves, mert esetünkben jóval többről volt szó jognyilatkozat értelmezésénél. Ám még ha téves lett volna, akkor sem lett volna indokolt az érdemi vizsgálat mellőzése – ugyanis „a többen benne van a kevesebb”. *Ez nem polgári- vagy büntetőjogi, hanem az egész jog(értvényesítési) rendszer alapját jelentő alkotmányjogi kérdés.*

Magyarország Alaptörvénye C) cikk (1) bekezdése értelmében a magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik. A 25. cikk (1) bekezdése szerint a bíróságok igazságszolgáltatási (és nem jogalkotási!) tevékenységet látnak el. Az előbbiek szerint a bíróság jogosultságot megszorító döntése szinte egy felhatalmazás nélküli jogalkotás, ami súlyosan sérti a hatalommegosztás tételét. Lényegében „belecsempészték” a jogszabályba egy olyan normát további feltételként, kvázi a jogorvoslat talpköveként, amely nem is létezik.

Az indítvány alkotmányossági összefüggését erősíti, hogy más személyek alapjogait is sérti az ítélet. (Ld. az Indítványozó alkalmazottainak munkához való jogát.)

Ki kell emelnünk: az Indítványozó a szerződési szabadságra már a korábbi perirataiban is felhívta a figyelmet és a Bíróság nem vette figyelembe, nem vizsgálta áttételesen sem az Alaptörvény vonatkozó összefüggéseit. (Az Alaptörvény 28. cikkében foglalt kötelezettsége ellenére.)

¹ https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/osszefoglalo_velemeney_3.pdf, 20. o.; letöltés dátuma: 2024. 01. 17.

Összegezés

Az Indítványozó álláspontját alátámasztotta az alkotmányos alapjogok tartalmára tekintettel, és levezette, hogy a bírói döntések következményeiként miért sérülnek alapvető jogai. Alátámasztotta az alkotmányos összefüggést is, számos AB határozatban foglalt elem (pl. a jogorvoslat kiüresítése, a szerződési szabadság érvényesülése, a megszerzett tulajdon elvonása egy alaptörvény-ellenes bírói értelmezés révén) pontosan kimutathatóan sérült ügyünkben. Határozott kérelmünk a bírói döntés megsemmisítésére irányul, amelyekkel okozati összefüggésben sérültek a konkrétan megjelölt alkotmányos alapjogai. Konkrét alkotmányos összefüggés, hogy a bírói döntés az Alaptörvény 28. cikkének ellentmondva alaptörvény-ellenesen, a jogalkotó szándékával ellentétesen értelmezte az alkalmazott jogszabályt, amivel megvonta az Indítványozó jogorvoslathoz való jogát.

Ki kell emelnünk, hogy a szerződési szabadság alkotmányos jogát több összefüggő jogszabály garantálja. (Így a szerződéskötési szabadság mellett a szerződés tartalmának meghatározása.) Ugyanígy az önrendelkezési jogot és a tulajdonhoz való jogot is. Ezen normák átfogó jelleggel érvényesítik a kérdéses alapjogokat. Eme garanciális jellegű jogszabályok betartása az Alaptörvény jogbiztonsági előírásaiból is következik. Továbbá a 28. cikkből eredően a bíróság(ok)nak eleve figyelembe kellett volna vennie értelmezési háttérként az alapjogokat. A bíróság nem egyik vagy másik törvényi normát sértette így meg, hanem a bírói döntéssel az érintett alapjogokat összességükben.

A szerződéses szabadság alkotmányos joga nem csupán annyit jelent, hogy technikailag lehet szerződést kötni, módosítani stb. (amit a Ptk. szerinti civilisztikai jog), hanem azt, hogy ennek a jognak valóban érvényesülnie kell. Többek között nem lehet a hatályos jogszabályokat azzal (ezáltal az Alaptörvénnyel) ellentétesen értelmezni. Ha a felek új szerződést akarnak kötni kifejezett akarattal, akkor az új szerződésnek minősül. Több jogszabály együttes (aktivista, erőltetett²) szubszumálásával, diszfunkcionális közjogi akadályokkal lehetetlenítették el a tulajdonszerzést. Holott pusztán engedni kellett volna (passzívan) érvényesülni az alapvető jogot.

Mindezek alapján kérjük a T. Alkotmánybíróságot a hivatkozott bírói döntések megsemmisítésére.

Az Abtv. 61. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság eljárásában kivételesen a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel a bíróságot, ha az

a) az alkotmánybírósági eljárás várható tartamára vagy a várható döntésre tekintettel,

² Többek között arra utalunk ezzel, hogy amennyiben ad absurdum a szerződésmódosítás a bíróság szerint új szerződés, akkor mi lett a régi szerződéssel?...Ha az is hatályban maradt, akkor az Indítványozót még megillették volna a régi szerződésből eredő jogosultságok. A bíróság ezt azzal intézte el, hogy a régi szerződést a felek ráutaló magatartással szüntették meg. Azonban a Ptk. 6:6. § értelmében, ha a jogszabály vagy a felek megállapodása a jognyilatkozatra meghatározott alakot rendel, a jognyilatkozat ebben az alakban érvényes. Ha a jognyilatkozat meghatározott alakban tehető meg érvényesen, a jognyilatkozat módosítása, megerősítése, visszavonása, megtámadása, valamint a jognyilatkozat alapján létrejött jogviszony módosítása és megszüntetése is a meghatározott alakban érvényes. Ingatlanszerződés esetében ez teljesen egyértelmű! Ez tehát egyértelműen mutatja, hogy esetünkben a bíróság „belemagyarázta” minden jogalap nélkül az ügybe, hogy a szerződésmódosítás „új szerződés”, a régi szerződés pedig megszűnt. (Egyértelmű minden reális jogértelmezés szerint, hogy a régi szerződés lett csak módosítva!) Ezen kardinális érvet azért szerepeltetjük csak lábjegyzetben, mert az főképp polgári jogi kérdés, de még erősebben indokolja a fenti alkotmányjogi érvelés szerint is egyértelműen levezetett alapsértést.

b) súlyos és helyrehozhatatlan kár vagy hátrány elkerülése érdekében, vagy

c) más fontos okból

Ettől az üggyől az Indítványozó jogi léte függ. A korábbi bírói döntések végrehajtásának fogantatása maga után vonhatja a cég megszűnését. Sziklaszilárdan hiszünk alkotmányjogi álláspontunk helytállóságában. Az Abtv. minden feltételének eleget tesz indítványunk. Ezért már annak az elvi esélye is, hogy egy később érdemben elfogadott alkotmányjogi panasz már nem orvosolja az alapjogsértést, súlyosan sérti a jogállamiságot és az abból következő jogbiztonságot.

A fentiek miatt fokozottan kérjük a T. Alkotmánybíróságot a kifogásolt bírói döntések végrehajtásának felfüggesztésére!

Mellékletek:

F/1 szám: Meghatalmazás (korábban becsatolt)

F/2 szám: Kúria Pfv.II.20.076/2023/11. számú peres eljárást lezáró ítélete (korábban becsatolt)

F/3 szám: Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.590/2022/6. számú ítélete (korábban becsatolt)

F/4 szám: a Fővárosi Törvényszék 71.P.20.957/2022/7. számú ítélete (korábban becsatolt)

Budapest, 2024. január. 19.

Tisztelettel:

Katona György Ügyvédi Iroda
dr. Katona György
ügyvéd